

ÚVODNÁ ŠTÚDIA

k metodologickej práci programu Interreg Slovenská republika – Maďarsko,
projekt č. SKHU/WETA/1901/4.1/301 s názvom LIBLAB

Výuka literatúry prežíva krízu – hovorievame zadosťučinene už desaťročia. Spolu s kolegami pozorujeme zarmútené už roky, že sa študenti-žiaci dostávajú čoraz ťažšie k literatúre, k literárnym dielam. Avšak akékoľvek zmeny v tomto ohľade pociťujeme len sporadicky. V 95 %-och základných škôl sa aj dnes vyučuje literárna história, naše každodenné vyučovanie literatúry charakterizuje lineárnosť a životopis autorov. Pritom sa nám ťažko priznáva, že sa literatúra v rebríčku predmetov nachádza skoro až na samom konci. Práve preto priniesla výuka literatúry na základe zážitkov veľký obrat v našom školskom ponímaní: priniesla nové pohľady, nové metódy, nové nápady a tým otvorila nové perspektívy pre literárnu výchovu.

Zvyčajným a takmer jediným vyučovacím prostriedkom uplynulého jeden a pol storočia, ktorý bol považovaný neraz za Sväté písmo, bola učebnica. Takto poňatú úlohu učebníc literatúry – keď považujeme za jediný možný názor obsiahnutý v nich – je potrebné v každom prípade zamietnuť, a musíme sa zmieriť aj s tým faktom, že naše deti, naši žiaci čerpajú informácie prinajmenšom v takom rozsahu (ba väčšom) z internetu, ako listovaním v skutočnej učebnici.

Popri beletrii sú schopné dnes zaujať žiakov predovšetkým diela vizuálneho a populárneho charakteru. Preto je vždy dôležité, aby sa učebná látka vo vyučovacom procese dostala do kontaktu s každodennými dňami, s digitálnou kultúrou obyčajných dní, s energickou vizualitou vecného a duchovného prostredia a ich dynamickými obmenami. Práve v tomto duchu je popri podobe tlačenej (papierovej) kultúry nevyhnutnosť sústavného poukazovania na webovú kultúru súčasnosti a taktiež zavádzanie neustále rodiacich sa nových žánrov do procesu výuky.

V poslednom čase sa dôrazne zmenili technické zázemia zrodzenia (vydávania) „základu“ literárnej výchovy, teda samotných učebníc a aj literárnych diel, zmenil sa proces tlačenia kníh, zmenila sa aj technológia, zmenou prešiel charakter a zloženie literárnych časopisov, týždenníkov a denníkov. V tejto súvislosti musíme brať na vedomie, že gro písomností sa už nerodí písomne, ba už ani na písacom stroji, ba väčšina sa rodí bez vytlačenia na papier, pretože „zostáva“ navždy vo virtuálnom svete. Na základe všetkých týchto technologických zmien sa rodia alebo sú v štádiu zrodu nové výpovedné spôsoby, nové poetiky, nové literárne hodnotové systémy, nové spôsoby výkladu, doteraz neznáme korpusy, textúry.

Popri tradičných literárnych žánroch – alebo namiesto nich – sa dostávajú čoraz väčšmi do popredia také interpretácie, ktoré sú schopné zapôsobiť na literárne potreby a vkusy mladého pokolenia, ktoré sú inšpiratívne pre túto vekovú skupinu a ktoré ich oslobodzujú a inšpirujú ku kreativite.

Spomedzi týchto vyniká aj ústredná myšlienka nášho projektu, zložená konkrétne zo žánru už značne dávno známeho *zhudobneného verša*, ktorý v dnešnom čase zažíva svoju renesanciu, ďalej *slam poetry*, ktoré asi najviac a bezprostredne je schopné osloviť mládež a napokon mnohotvárna *dramatická pedagogika*.

Projekt, ktorý vznikol a ktorý sa uskutočnil v cezhraničnej spolupráci, sa snaží osloviť využiť takých interpretov, ktorí sa popri tom, že sú významnými predstaviteľmi vo svojej oblasti, pravidelne objavujú v kruhu mládeže a ktorí sa tak podelia s nimi o svoje zážitky, skúsenosti a dojmy.

Projekt LIBLAB ponúka pedagógom a pracovníkom knižníc zaoberajúcim sa s propagáciou a prospešnosti čítania inšpirácie k tomu, aby boli schopní pre svojich žiakov a čitateľov priblížiť beletriu vďaka novým metódam. Sú to potenciálni čitatelia, ktorých môže osloviť hudba, iných prebudenie sa svojho básnického nadania a sú aj takí, ktorých prebudí práve dramatická pedagogika. Tieto príklady a cvičenia prinášajú svoj ošoh ani nie tak v rámci výuky, skôr v procese výchovy, však vieme a výskumy to jednoznačne potvrdzujú, že k vývoju citovej inteligencie je poznávanie, pochopenie a oblúba príbehov, básní a piesní nevyhnutné. Každý účastník a prednášateľ projektu *Budujeme partnerstvá* svedčí o tom a prízvukuje, že nadšením, láskou a obrovskou odbornou skúsenosťou sa oplatí vydať sa touto cestou, ba je to priam výzva a nutnosť.

Dr. habil Balázs Fűzfa PhD
literárny historik, docent
a

Gabriella Süth
literátka, editorka

Preložené:
Csanda Gábor